

**ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE  
WOJEWODY MAZOWIECKIEGO**

z dnia 9 listopada 2017 r.

**w sprawie nadania nazwy ulicy**

Na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. poz. 744 oraz z 2017 r. poz. 1389) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zmienia się dotychczasową nazwę ulicy położonej w m. st. Warszawie z Edwarda Fondamińskiego na Leona Rodała.

§ 2. Wykonanie zarządzenia powierza się Prezydentowi m. st. Warszawy.

§ 3. Zarządzenie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

**Uzasadnienie**

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 744), zwana dalej „ustawą”. Ustawa została zmieniona ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 1389).

Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 1 ustawy, obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Stosownie do art. 1 ust. 2 ustawy za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy w przypadku niewykonania obowiązku przez właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin na podjęcie działań przez organ jednostki samorządu terytorialnego.

Rada m. st. Warszawy nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy Edwarda Fondamińskiego. Wojewoda zwrócił się, w trybie art. 6 ust. 3 ustawy, do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o wydanie opinii potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1. Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia IPN wpłynęła do

organu nadzoru w dniu 9 listopada 2017 r. (pismo z dnia 9 listopada 2017 r. znak: BUW-940-229(2)/17).

W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa Edwarda Fondamińskiego wypełnia normę art. 1 ustawy.

Edward Efraim Fondamiński (1910-1943), jeden z dowódców powstania w getcie warszawskim, działacz komunistyczny, używający pseudonimów Aleksander, Stefan, Edek. Urodził się 21 lutego 1910 r. w Warszawie, w rodzinie drobnomieszczańskiej. W 1929 r. ukończył gimnazjum Towarzystwa „Ascola” w Warszawie i przez rok studiował na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Warszawskiego. Od września 1930 r. był słuchaczem na wydziale elektrycznym Politechniki Warszawskiej, który ukończył w 1936 r. Jako student należał do rewolucyjnej organizacji studenckiej „Pochodnia”, następnie działał w Komunistycznej Partii Pracy i Polskiej Partii Robotniczej. W latach 1939-1941 przebywał w zajęтым przez Armię Czerwoną Lwowie. Po wkroczeniu do miasta wojsk niemieckich przedostał się do Warszawy. Pełnił funkcję sekretarza Komitetu Dzielnicowego PPR w getcie. Utrzymywał łączność między Żydowską Organizacją Bojową a przedstawicielami Gwardii Ludowej. Był bliskim współpracownikiem Józefa Lewartowskiego. Pisał artykuły i odezwy nawołujące ludność żydowską do walki zbrojnej. Zginął w 1943 r. w szturmowanym przez hitlerowców bunkrze kierownictwa powstania.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, że podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Na mocy art. 6 ust. 2 i 3 ustawy organ nadzoru jest zatem zobligowany do wydania zarządzenia zastępczego dokonującego zmiany nazwy z ulicy Edwarda Fondamińskiego na ulicę Leona Rodala.

Leon Rodal (1913 - 1943) – polski dziennikarz, współzałożyciel i jeden z dowódców Żydowskiego Związku Wojskowego. Uczestniczył i zginął w powstaniu w getcie warszawskim. W Związku był odpowiedzialny za departament informacji, który przygotowywał, drukował i kolportował gazetki, biuletyny, plakaty oraz prowadził nasłuch radiowy. Wydostał się z getta podkopem i wraz z oddziałem zatrzymał się w przygotowanym wcześniej konspiracyjnym mieszkaniu. Stamtąd pododdziały ŻZW wyruszały na nocne akcje do płonącego getta, próbując ratować uwięzioną tam ludność cywilną. Pierwszą taką akcją dowodził Leon Rodal, który 5 maja 1943 r. wyprowadził z getta grupę cywilów. Następnego dnia oddział Rodala wyruszył, aby wyprowadzić pozostałą część napotkanej grupy. W drodze powrotnej oddział wpadł w zasadzkę i został zaatakowany przez oddział SS. Leon Rodal zginął w czasie walki wraz z wieloma członkami oddziału.

Na podstawie art. 5 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie

ustawy są wolne od opłat, zaś zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego. Termin wejścia w życie zarządzenia, ze względu na ważny interes państwa i przytoczoną wyżej argumentację, dotyczącą podstawowych założeń ustawy, oraz z uwagi na beczynność Miasta w zakresie zmiany nazwy, czyni zadość zasadom demokratycznego państwa prawnego, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1523).

Jednocześnie, na podstawie art. 6 ust. 4 i art. 3 ust. 4 ustawy w związku z art. 98 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875), pouczam, że na zarządzenie zastępcze Miastu przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie w terminie 30 dni od dnia doręczenia, wnoszona za pośrednictwem organu, który skarżone zarządzenie wydał.

WOJEWODA MAZOWIECKI

Zdzisław Szipiera

